

Ekber'in Son Dönemleri

Ekber son yıllarında büyük oğlu Selim'in (Cihangir) itaatsizlikleriyle uğraşmak zorunda kaldı ve padişahlığının ellinci yılında 1605'te hastalanarak 65 yaşında öldü. Büyük bir kumandan, siyaset adamı ve idareciydi. Babası Humayun'dan devraldığı devletin sınırlarını Hindistan'ın dörtte üçünü kapsayacak şekilde genişletmişti. Hindistan Alt-Kıtası'na hükmeden en büyük hükümdarlardan biriydi. Yaptığı dinî çalışmalar ve uygulamaya koyduğu inanç sistemiyle Müslümanlar arasında bazı insanların kendine düşmanlık beslemesine neden olmuştu. Hiçbir büyük savaşı kaybetmedi. İmparatorluğun sınırlarını Tuğluklardan beridir görülmemiş bir biçimde genişletmişti. Akıllıca düşünülmüş idari hamlelerle devletin temelini sağlamlaştıran Ekber, Hint-Türk İmparatorluğu'nun en yenilikçi hükümdarlarından birisiydi.

Ekber, Selim'in eğitimine çok önem vermiş, ona 4 yaşından itibaren alanında uzman olan çok sayıda eğitimciden özel dersler aldirtmişti. Ancak Selim başarılı bir öğrenci değildi. 1600 yılında Ekber, Dekkan Yarımadası'nda savaştayken şehzade, babasına karşı hükümdarlığını ilan etmişti. Oğlunun çıkardığı isyan girişimini kolayca bastıran Ekber, gelecekte tahtın varisi olacak Selim'e karşı alternatif olarak diğer oğullarından birini düşünüyordu ancak şehzadelerden biri zaten ölmüş diğeri de hastalanmıştı bu yüzden geriye bir tek Selim kalıyordu. Ekber'in Din-i İlahi'yi benimsemiş sadık beylerinden Kökeldaş, padişah ölüm döşegindeyken devleti birarada tutmaya çalışıyordu ve aynı zamanda Selim'in oğullarından Husrev'in kayınpederiydi. Bengal valisi raca Men Sing de Husrev'in dayısı oluyordu. Her ikisi de Selim yerine Husrev'in tahta çıkmasını istiyorlardı. Ancak Ekber gönülsüz de olsa

kendinden sonra Selim'in tahta geçeceğini belirtmişti çünkü babası sağken oğlunu tahta çıkarmanın doğru olmadığı düşüncesi ağır basmıştı ancak Din-i İlahi'yi benimseyen beyler Selim'in iyi bir padişah olabileceğini düşünmüyorlardı. Bunda Selim'in Din-i İlahi'ye muhalif olmasının da payı büyüktü.

Cihangir

Ekber'in büyük oğlu Selim, padişah olduktan sonra Cihangir yani; dünyayı elde eden adıyla anıldı ve bu adı kullanmaya başladı. Tahta çıktıktan sonra uygulamaya koyduğu 12 tedbir, yandaşları tarafından memnuniyetle karşılanmıştı. Bu tedbir ve yasaklarla Cihangir'in yirmi iki yıllık hükümdarlık döneminde bayındırlık hizmetlerine ayrıcalıklı olarak önem verildiği de anlaşılmaktadır.

Cihangir'in 12 hükmü:

- 1- Ülkede çağirdarların kendi menfaatleri için vergi toplamaması.
- 2- Ülkenin ıssız, ücra, gelişmemiş ve güvenlik sorunu yaşanan bölgelerine kervansaray, han ve mescit gibi yapıların inşa edilerek buralarda yerleşimin teşvik edilmesi.
- 3- Merhum şahısların mal ve mülkiyetlerinin gerçek varislerine teslim edilmesi, eğer ortada bir varis yoksa kalan mirasın halkın yararına olacak şekilde kervansaray, köprü, kuyu, kanal gibi bayındırlık işlerinde değerlendirilmesi.
- 4- Afyon ve alkol tüketiminin yasaklanması.
- 5- Devlet memurlarınca ikamet için özel mülklere el konulmaması. (Kimsenin evinde zor kullanılarak ikamet edilmemesi.)

6- Suçlu bulunanlara karşı kullanılan kulak ve burun kesme gibi yaygın işkence yöntemlerinin kaldırılması.

7- Devlet adına çalışan memurlar ve beyler tarafından sivil toprakların zor kullanarak gasp edilmemesi.

8- Beylerin, tahsildarların ve diğer memurların hükümdarın izni olmadan nüfuz ettikleri topraklarda evlenmemeleri.

9- Büyük şehirlerde hastaneler yapılması.

10- Cihangir'in doğum gününde ve her haftanın pazartesi ve perşembe günlerinde hayvan kesilmesinin yasaklanması.

11- Ekber'in atadığı beylerin ve memurların görevlerine devam etmeleri.

12- Genel af ilan edilmesi (Cihangir, Ekber zamanında kendine muhalif olanlara ve düşmanlık gösterenlere kin tutmamıştır) (Bayur 1987/II).

Cihangir, tahta çıktıktan sonra 1605 yılında oğlu Husrev'in çıkardığı ayaklanmayla yüzleşmek zorunda kaldı. Ekber'e bağlı olan beylerin desteğini alan Husrev, Lahor'u ele geçirmeye yeltense de Cihangir'in destekçileri tarafından geri püskürtülmüş ve Kabil'e kaçarken yolda yakalanmıştı. Ekber'in torununun zincire vurulması saray çevrelerince üzüntüyle karşılanmış olsa da Cihangir, oğlunun Agra'da gözetim altında kalmasını emretti. 1607 yılında Husrev, Ekber'in türbesini ziyaret bahanesiyle Pencab'a gitti buradan çok sayıda savaşçı topladıysa da yine babasına karşı başarı elde edemedi ve tekrar yakalanıp Agra'ya getirildi. Husrev'in ikinci ayaklanmasında yardımcı olan Sih lider, Guru Arcun ise ayaklanmanın sorumlusu diye idam edildi. Bu olay, Sihlerin devlete karşı kin beslemelerine neden oldu. 1607 yılında Cihangir'in öldürüleceği ve Husrev'in tahta çıkarılacağı üzerinde ortaya

ıkan symlentilerden dolayı ayaklanmalara karışmış olanların yine pek çoğu öldürüldü. Husrev de gözlerine mil ektirilip kör edildi. Uzun yıllar hapis hayatı yaşadıktan sonra 1622' de ölünce Allahabad'daki türbesine defnedildi